

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

на основі здобутого освітнього (освітньо-кваліфікаційного) рівня та
для осіб, які не менше одного року здобувають освітній рівень бакалавра

Освітній ступінь: бакалавр
Спеціальність: 231 Соціальна робота
Освітня програма: Соціальна робота

Запоріжжя – 2021 рік

I. Пояснювальна записка

1. Мета фахового вступного випробування з «Соціальної роботи» – з'ясувати рівень теоретичних знань та практичних навичок вступників, які вступають на основі освітнього (освітньо-кваліфікаційного) рівня, здобутого за іншою спеціальністю, з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору для навчання за освітнім ступенем «бакалавр» спеціальності 231 Соціальна робота в межах ліцензованого обсягу спеціальності.

2. Форма фахового вступного випробування.

Випробування проходить у кілька етапів:

- на початку засідання голова фахової комісії розпечатує пакет з варіантами білетів, що виносяться на вступне фахове випробування;
- вступники дають письмову відповідь на питання екзаменаційного білету у письмовій формі. Тривалість письмового етапу - 60 хвилин;
- співбесіда зі вступниками з питань екзаменаційного білету;
- обговорення членами фахової комісії відповідей та оголошення оцінки вступникам.

3.Білет: структура білету.

Білет фахового вступного випробування містить три питання з метою виявлення знань та умінь за такими напрямками, як теорія соціальної роботи, право соціального забезпечення, місцеве самоврядування і соціальна робота, а також фундаментальні засади прикладних методик і технологій соціальної роботи.

4. Вимоги до відповіді вступника.

У ході іспиту вступник повинний продемонструвати:

1. В області теоретичного засвоєння предмету навчального курсу:
 - знання емпіричного і теоретичного характеру;
 - уміння концептуалізації, систематизації і формалізації знань;
 - уміння використання знань теоретичного характеру при описі і поясненні відповіді на питання, обґрунтування своєї думки:
 - поясненні конкретної соціальної реальності;
 - уміння вирішення пізнавальних завдань.
2. В області логіки мислення:
 - уміння логічно вибудовувати письмовий текст;
 - уміння оперування базовими поняттями навчального курсу.
3. В області культури мови:
 - уміння стилістично грамотно оформляти письмовий текст;
 - уміння володіння лексикою професійної діяльності.

Вступник має виявити знання з таких напрямків як:

1. Сучасні теорії та моделі соціальної роботи.
2. історію формування суспільних відносин, кваліфіковано бачити різницю між родовими, видовими, внутрішньовидовими соціальними зв'язками та взаємодією людей.
3. основні тенденції розвитку світової соціогуманітарної науки, освіти, соціального управління, охорони здоров'я.
4. способи теоретичного аналізу ситуацій ризику і кваліфікованого надання соціальних послуг вразливим групам населення.
5. особливості історичного розвитку соціальної роботи як фахової діяльності з активізації внутрішніх сил людини.
6. особливості дії механізму соціальної роботи, форми трансформації організаційних відносин, що виникають у зв'язку з наданням соціальних послуг індивіду, групі, громаді.
7. логіку становлення і розвитку форм самоорганізації населення, особливості формаційних і цивілізаційних підходів до аналізу цього процесу, форми життєдіяльності земної цивілізації.

8. методологію проектування соціальних служб на міжнародному, національному, регіональному рівнях та в окремих підприємствах, установах і організаціях.

9. особливості функціонування та трансформації систем соціального забезпечення різних держав світу.

10. засоби оптимізації каналів комунікацій у системах різного рівня та призначення.

11. правові засади соціальної роботи з різними групами клієнтів у сучасній Україні.

12. теоретичні та практичні засади соціальної роботи як механізму реалізації соціальної політики держави.

13. загальні і спеціальні технології та методи соціальної роботи.

Вступник має продемонструвати вміння:

1. здійснювати збір і аналіз статистичної інформації, що характеризує ті чи інші соціальні процеси та соціальне життя клієнтів. На основі аналізу реального стану соціального розвитку країни вміти виділяти актуальні соціальні проблеми, що потребують негайного вирішення;

2. володіти методами спілкування, активізації позитивних емоцій, почуттів, переживань, застосування різновидів взаємодії, діяльності, соціального інформаційного зв'язку;

3. за допомогою аналізу наукових джерел та результатів емпіричних досліджень визначати сутність соціальної проблеми (негативного явища), її причини та чинники;

4. використовувати знання про структуру, принципи побудови, специфіку технології соціальної роботи, вміти організовувати соціальну роботу на технологічних засадах;

5. вміти здійснювати науковий супровід розробки та реалізації соціальних проектів та програм;

6. аналізувати нормативні документи щодо соціального забезпечення, вміти використовувати відповідні законодавчі документи у роботі з клієнтами;

7. застосовувати попередньо отримані теоретичні знання, вміти визначати роль засобів масової інформації як одного із соціальних інститутів та сутність їхнього впливу на сучасне суспільство.

II. Критерії оцінювання

Високий рівень (175-200 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в повній мірі засвоїв увесь програмний матеріал, показує знання не лише основної, але й додаткової літератури, наводить власні міркування, робить узагальнюючі висновки, використовує знання з суміжних галузевих дисциплін, вдало наводить приклади.

Достатній рівень (150-174 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: має також високий рівень знань і навичок. При цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності або пропуски в неосновних питаннях. Можливе слабке знання додаткової літератури, недостатня чіткість у визначенні понять.

Задовільний рівень (124-149 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в загальній формі розбирається у матеріалі, але відповідь неповна, неглибока, містить неточності, робить помилки при формулюванні понять, відчуває труднощі, застосовуючи знання при наведенні прикладів.

Низький рівень (100-123 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в загальній формі розбирається у матеріалі, допускає суттєві помилки при висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті.

До участі у конкурсі не допускається (0-99 балів), якщо вступник виявив такі знання та вміння: не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті.

III. Структура програми

Тематика, питання, винесені на екзамен

1 ТЕОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Теорія соціальної роботи.

Розуміння виникнення соціальних проблем в теорії соціальної роботи. Теорії та моделі соціальної роботи.

Тема 2. Класифікація теорій і моделей соціальної роботи.

Формальні та неформальні теорії соціальної роботи. Теорія соціальної роботи та соціогуманітарні науки. Загальна характеристика основних груп моделей соціальної роботи.

Тема 3. Взаємозв'язок теорії та практики соціальної роботи.

Визначення практики соціальної роботи. Значущість та обмеження теорій соціальної роботи з точки зору їх безпосереднього використання у практичній діяльності.

Тема 4. Психодинамічна модель соціальної роботи.

Класичний психоаналіз як основа психодинамічної моделі соціальної роботи. Роль трансферу та контрпереносу у взаємодії “клієнт-соціальний працівник”. Індивідуальна психологія А.Адлера. Гуманістична психологія Е.Фромма. Роль психологічного захисту у вирішенні проблем та адаптації особистості.

Тема 5. Біхевіористична модель соціальної роботи.

Теорія Б.Скіннера щодо факторів формування поведінки. Витоки розладів та особистісних проблем з точки зору Б.Скіннера. Позиція соціального робітника з точки зору біхевіористичної моделі. Біхевіористична модель стратегії соціальної допомоги. Поведінкові контракти та символічна економіка. Соціальне моделювання.

Тема 6. Когнітивна модель соціальної роботи.

Когнітивізм як основа моделі соціальної роботи. Особистісний конструкт та вплив на нього в межах здійснення соціальної допомоги. Раціонально-емотивна терапія Альберта Елліса. Когнітивна терапія Аарона Бека. Реальнісна терапія Вільяма Глассера.

Тема 7. Системна модель соціальної роботи.

Соціальна система: генезис поняття. Поняття соціальної системи в теорії систем. Основні характеристики соціальної системи. Використання системної моделі у соціальній роботі. Переваги та обмеження системної моделі соціальної роботи.

Тема 8. Екологічна модель соціальної роботи.

Соціальна екологія. Теорії та концепції, на які спирається екологічна модель соціальної роботи. Життєва модель К.Гермейна та А.Гіттермана. Методи сімейного центру, навичок, життєвої моделі, моделі екосистем. Основні принципи побудови та використання екомап в соціальній роботі. Використання генограм у соціальній роботі.

Тема 9. Соціально-радикальна модель соціальної роботи.

Марксизм і фемінізм як наукові теорії, що складають ґрунт соціальної роботи. Марксистські підходи та їх використання у соціальній роботі: прогресивний, репродуктивний, контрадикторний. Феміністичні течії та їх використання у соціальній роботі: фемінізм рівності, фемінізм відмінності, радикальний фемінізм. Переваги та обмеження соціально-радикальної моделі в соціальній роботі.

Тема 10. Соціальна робота у кризових ситуаціях.

Розуміння кризи. Стрес, фрустрація, конфлікт та криза як засоби переживання критичних ситуацій (за Ф. Василюком). Типологія кризових ситуацій у сучасному суспільстві. Закономірності переживання кризи. Вирішення кризи. Кризове консультування. Техніки психологічної підтримки при кризовому втручанні. Етапи переживання кризи, ефективність втручання на них. Чинники зниження здатності подолання кризи. Навчена безпорадність.

Тема 11. Кризове втручання як модель соціальної роботи.

Інтенсивний догляд (опіка). Етапи підготовки до інтенсивного догляду. Складові здійснення інтенсивного догляду. Соціальна робота із суїцидальними клієнтами. Типологія суїцидальної поведінки. Соціальна робота з різними типами суїцидальних клієнтів. Умови ефективного втручання соціального працівника. Прийоми психологічної самодопомоги при роботі з суїцидальними клієнтами.

Тема 12. Сімейна психотерапія.

Витоки сімейної терапії. Напрямки сімейної терапії: структурний, стратегічний, когнітивно-біхевіористський, екзистенційний. Процес сімейної терапії. Основні етапи сімейної терапії. Техніки сімейної терапії. Використання сімейної терапії у закордонній та вітчизняній практиці соціальної роботи.

Тема 13. Екзистенційна модель соціальної роботи.

Теоретичні основи екзистенційної моделі соціальної роботи. Життєві цінності та умови їх реалізації в житті людини за В.Франклом. Використання лого- та бібліотерапії у соціальній роботі.

Тема 14. Використання у соціальній роботі теорії ролей.

Теорії Т. Парсонса, Дж. Мертона, Дж. Морено як основа здійснення соціальної роботи. Сімейна робота на підставі теорії ролей (з наведенням прикладу). Методи групової дискусії, рольової гри. Рольові очікування, рольовий конфлікт, стигматизація (з наведенням прикладів).

Тема 15. Індивідуальне консультування в соціальній роботі.

Поняття консультування. Відмінності консультування від терапії та навчання. Принципи індивідуального консультування. Професійний етикет консультування. Права та обов'язки клієнта та консультанта.

Тема 16. Процес індивідуального консультування.

Основні етапи консультативної роботи. Поняття робочого альянсу в процесі консультаційної роботи. Комунікативні техніки у консультативній бесіді.

Тема 17. Вулична соціальна робота.

Призначення вуличної соціальної роботи. Види вуличної соціальної роботи та їх призначення. Основні групи клієнтів вуличної соціальної роботи. Правила безпеки при здійсненні вуличної соціальної роботи. Проблема професійного вигорання соціального працівника прийоми профілактики та методи подолання.

Тема 18. Групова соціальна робота: загальна характеристика.

Поняття групи у соціальній роботі. Групові процеси та явища. Принципи групової роботи. Права та обов'язки керівника та членів групи. Умови їх ефективного напруження та прийняття групою. Терапевтичні ефекти групової роботи. Переваги групової соціальної роботи. Роль керівника у здійсненні групової соціальної роботи. Етапи групової роботи. Основні види груп у соціальній роботі.

Тема 19. Проведення тренінгів у соціальній роботі.

Сутність і призначення тренінгової роботи. Методи та стилі навчання у тренінговій роботі. Соціально-психологічні тренінги, їх відмінності від традиційних навчання та терапії. Використання тренінгів для підготовки соціальних працівників та волонтерів.

Тема 20. Самокерована групова робота.

Групи самопомоги: загальна характеристика. Ознаки груп самопомоги. Групи самопомоги у соціальній сфері.

Етапи роботи групи самопомоги. Розподіл ролей між учасниками групи самопомоги. Форми роботи у групах самопомоги.

МЕТОДИКА І ТЕХНОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Перелік розділів, згідно освітньо-професійної програми підготовки студентів освітньо-кваліфікаційного рівня молодший спеціаліст з дисципліни «Методика і технологія соціальної роботи»:

- завдання, інтегрований зміст, місце в професійній підготовці соціальних працівників;
- загальні методи індивідуальної соціальної роботи та в групах; методи та форми соціальної роботи, системи соціального захисту населення в Україні;
- загальні технології соціальної роботи: соціальна діагностика, профілактика, соціальна адаптація, соціальна реабілітація, соціальна страхування; спеціальні методи і технології соціальної роботи з різними групами клієнтів.

Соціальні технології як специфічна система знань та сукупність прийомів, методів і дій на соціальний об'єкт. Широкий спектр соціальної діяльності як джерело різноманітності соціальних технологій. Підстави для класифікації соціальних технологій (за типом соціального процесу, масштабом об'єкту технологізації, ступенем новизни, типом виконуваної функції, характером дії, ступенем жорсткості та здібності до саморозвитку, типом цільової орієнтації).

Тема 1. Сутність технології соціальної роботи

«Академічний» та «професійно-діяльнісний» підходи до технологій соціальної роботи. Загальні характеристики технології соціальної роботи. Етапи розробки технології соціальної роботи. Компоненти технологічного процесу. Засади класифікації технологій в соціальній роботі. Функції технологій соціальної роботи.

Тема 2. Сутність і принципи соціальної діагностики

Значення норм сфери життєдіяльності в соціальній діагностиці. Структура соціальної діагностики. Принципи соціальної діагностики. Характеристика методів проведення діагностичного дослідження і методів аналізу діагностичної інформації. Валідність, надійність, однозначність, точність як загальні вимоги до методів соціальної діагностики.

Тема 3. Моделі соціальної експертизи

Поняття соціальної експертизи. Функціональне призначення соціальної експертизи. Соціальний підсумок експертизи. Організаційні моделі соціальної експертизи. Етапи роботи експертів при використанні різних моделей експертизи. Технологія підбору експертів. Порядок замовлення соціальної експертизи. Типи організаційної моделі експертування.

Тема 4. Технології соціального проектування

Алгоритм соціального проектування. Види проектних стратегій: лінійна, розгалужена, циклічна, випадкового пошуку стратегії. Методи соціального проектування (метод матриці ідей, метод аналогій). Методики соціального проектування (впровадження в роль, мозкової атаки, синектики).

Тема 5. Соціологічні технології в соціальній роботі

Взаємозв'язок соціології та соціальної роботи. Технологія моніторингу системи соціального обслуговування. Ознаки соціологічного мислення соціальних працівників.

Тема 6. Психологічні технології в соціальній роботі

Сутність і значення психології в соціальній роботі. Характеристика і специфіка застосування психологічних методів у соціальній роботі. Психодинамічна, біхевіористська й когнітивна моделі соціальної роботи. Гуманістична та екзистенційна моделі соціальної роботи.

Тема 7. Соціально-педагогічні технології в соціальній роботі

Зосереджена на завданні модель соціальної роботи. Сімейна терапія. Психосоціальна тера-

пія. Соціально-педагогічні технології в соціальній роботі.

Тема 8. Ведення випадку в соціальній роботі

Процес ведення випадку. Первинне оцінювання та складання плану догляду. Реалізація плану втручання та оцінювання його результативності. Ведення професійної документації.

Тема9. Специфіка консультування в соціальній роботі

Немедична парадигма сприйняття клієнта. Конкретне та програмне консультування. Первинне консультування родичів клієнта. Консультативний процес та консультативна взаємодія.

Тема10. Індивідуальна терапія в технологіях соціальної роботи

Специфіка індивідуального консультування в соціальній роботі. Теоретичні та практичні засади консультування. Техніки індивідуальної терапії: первинне інтерв'ю, надання підтримки, акцентування на сильних якостях особистості клієнта та інші.

Тема 11. Технології телефонного консультування

Специфіка «телефону довіри». Етапи телефонного консультування. Показання, протипоказання до директивної позиції консультанта «телефону довіри».

Тема 12. Представництво інтересів клієнта в соціальній роботі

Основне призначення представництва в соціальній роботі. Сфера відповідальності представника інтересів. Різновиди стратегій представництва. Різновиди індивідуального та колективного представництва.

Тема 13. Технології соціального захисту населення

Сутність категорії «соціальний захист». Методи й технології соціального захисту населення в сучасних умовах. Технології соціального захисту бездомних.

Тема 14. Технології соціальної профілактики та адаптації

Сутність соціальної профілактики. Три рівні профілактики. Технології профілактики. Етапи профілактичної бесіди. Сутність соціальної адаптації та переадаптації. Стадії соціальної адаптації. Деадаптована поведінка. Адаптивний потенціал. Технології адаптації.

Тема 15. Технології соціальної реабілітації та терапії

Технології реабілітації. Стихійна та організована реабілітація. Вихідний реабілітаційний потенціал. Основні види реабілітації інвалідів. Основні моделі психотерапії. Технології терапії.

Тема 16. Технології соціальної роботи з людьми літнього та похилого віку

Люди літнього та похилого віку як соціальна спільність. Участь людей літнього віку в житті сучасного суспільства. Соціальна робота з людьми літнього та похилого віку. Компетентність соціального працівника в роботі з людьми похилого віку.

Тема 17. Технології соціальної роботи з молоддю

Проблема молоді й державна молодіжна політика. Технології соціальної роботи з молоддю.

Тема 18. Технології соціальної роботи з інвалідами

Підхід до проблеми інвалідності в сучасних умовах. Технології соціальної реабілітації дітей з обмеженими можливостями та з сім'ями, які виховують дітей-інвалідів.

Тема 19.Технології зв'язку з громадськістю

Сутність технології паблік рілейшиз. Технології зв'язку з громадськістю в практиці соціальної роботи.

Тема 20. Технології соціальної роботи з сім'єю

Сутність проблем сучасної сім'ї. Технології роботи з сім'єю. Технології роботи з неблагополучною сім'єю.

Тема 21. Технології соціальної роботи з жінками

Специфіка соціальних проблем жінок. Соціальна робота з жінками у західних країнах. Технології соціальної роботи з жінками в умовах сучасної України.

Тема 22. Технології соціальної роботи з дезадаптованими дітьми та підлітками

Проблема дезадаптації дітей та підлітків у сучасному суспільстві. Технології соціальної роботи з дезадаптованими дітьми й підлітками.

Тема 23. Технології соціальної роботи в пенітенціарній системі

Злочинність як соціальна й психологічна проблема. Технології роботи в пенітенціарних закладах із засудженими. Особливості роботи з неповнолітніми засудженими. Технології соціальної роботи з колишніми засудженими. Сучасні підходи до реабілітації злочинців.

Тема 24. Супервізія в соціальній роботі

Головні підходи та класифікація моделей супервізії. Адміністративна супервізія. Навчальна супервізія в соціальній роботі. Підтримуюча супервізія в практиці соціальної роботи.

ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Перелік розділів, згідно освітньо-професійної програми підготовки студентів освітньо-кваліфікаційного рівня молодший спеціаліст з дисципліни «Право соціального забезпечення»:

- поняття, зміст, система основ законодавства України про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування;
- основні напрямки регулювання пенсійного забезпечення в Україні; пенсійна реформа і персоніфікація;
- порядок призначення та документальне оформлення трудових пенсій і допомога різним верствам населення.

Тема 1. Соціальна політика України. Загальний огляд

Основи соціального захисту населення як навчальна дисципліна. Сутність поняття соціальний захист, соціально-правовий захист, нормативні документи. Історичні традиції та основи становлення соціального права в Україні. Історія становлення та розвитку міжнародного соціально-правового простору.

Тема 2. Державно-правові основи соціальної роботи

Об'єктивні та суб'єктивні фактори організації соціально-правового захисту населення держави. Механізми, об'єкти та суб'єкти соціально-правового захисту у державі. Соціальна робота як показник розвитку правової держави. Основні напрямки державно-правової підтримки соціальної роботи в Україні.

Тема 3. Соціально-педагогічний захист дитинства

Нормативно-правові документи організації роботи у загальноосвітньому навчальному закладі. Особливості організації роботи в інтернатному навчальному закладі. Правова та матеріально-економічна база соціального захисту дитинства. Соціальний захист учнів. Соціальний захист та соціалізація учнів дитячих будинків.

Тема 4. Соціально-правовий захист сім'ї

Законодавча база щодо соціально-правового захисту сім'ї в Україні. Соціальні служби для сім'ї. Фінансова підтримка, пільги та соціальне обслуговування: багатодітної, малозабезпеченої, неповної, опікунської сім'ї.

Тема 5. Соціально-правовий захист людей похилого віку

Конституція України – основний законодавчий документ у галузі прав людини. Пенсійне законодавство української держави. Основні положення Закону України „Про пенсійне забезпечення”. Організація роботи виконавчої влади з правового урегулювання пенсійного забезпечення у державі.

Тема 6. Соціально-правовий захист жінок

Соціальне положення жінок в Україні. Державна політика, громадський жіночий рух в Україні та за кордоном. Громадський жіночий рух та його дочірні організації в Україні.

Тема 7. Соціально-правовий захист інвалідів

Правові основи соціального захисту людей з обмеженими можливостями. Медико-соціальні аспекти захисту інвалідів в Україні. Міжнародний досвід соціально-правового захисту інвалідів.

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ І СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Перелік розділів, згідно освітньо-професійної програми підготовки студентів освітньо-кваліфікаційного рівня молодший спеціаліст з дисципліни «Соціальна робота на виробництві»:

- поняття та система місцевого самоврядування, теоретичні і правові основи соціальної роботи в громаді;
- організація соціальної роботи на регіональному і місцевому рівнях;
- правові основи та порядок надання пільг соціально-незахищеним верствам населення на місцевому рівні.

Тема 1. Сутність місцевого самоврядування

Історичний розвиток місцевого самоврядування. Поняття «місцеве самоврядування», «територіальна громада». Європейська Хартія місцевого самоврядування. Автономія. Принципи місцевого самоврядування. Основні періоди становлення місцевого самоврядування в Україні.

Тема 2. Організаційно-правові засади місцевого самоврядування в Україні

Норми Конституції України, що регулюють діяльність органів місцевого самоврядування. Повноваження територіальних громад та утворених ними органів. Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про службу в органах місцевого самоврядування». Статут територіальної громади.

Формування органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб. Місцева рада. Депутат місцевої ради. Голова сільський, селищний, міський. Виконавчі комітети місцевих рад.

Тема 3. Місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування в системі державного управління

Основні завдання, правовий статус, компетенція місцевих державних адміністрацій. Повноваження місцевих державних адміністрацій. Відносини місцевих державних адміністрацій у системі вертикальних та горизонтальних зв'язків. Структура місцевих державних адміністрацій. Статус органів місцевого самоврядування в системі державного управління. Система місцевого самоврядування в Україні.

Тема 4. Особливості управління містом

Місто – складна соціально-економічна система. Поняття «місто». Статистичні дані про міста та міське населення України. Класифікація міст. Функціональні підсистеми міста (зони). Підсистеми міста як урбоєкосистеми. Єдність трьох підсистем (містоутворюючої основи, містообслуговуючого комплексу, населення міста). Міська територіальна громада. Основні ознаки міських територіальних громад.

Нормативно-правове забезпечення управління та розвитку міста. Правові основи міського самоврядування в Україні. Європейська Декларація прав міст. Принципи Європейської Хартії міст. Статут міської територіальної громади.

Тема 5. Специфіка соціальної роботи у громаді

Етапи розвитку соціальної роботи у громаді: організація служб у громаді; розвиток професіоналізму й компетентності у членів громади (співробітників та добровольців служб); боротьба за зміни (зокрема у соціальній політиці).

Основні напрями соціальної роботи в громаді: розвиток населеного пункту (проекти розвитку громади, розвиток груп самодопомоги тощо); соціальне планування (програмний розвиток), соціальну дію (реформи на користь клієнтів з малозабезпечених прошарків громади).

Робота в громаді (вивчення потреб, планування та впровадження місцевих соціальних програм, орієнтація на догляд за місцем проживання, заохочення місцевих ініціатив тощо) як перспективний напрям сучасної соціальної роботи.

Тема 6. Методологічні підходи у роботі соціальних працівників в громаді

Концептуальний аналіз (збирання даних, визначення кількості проблем, оцінка нагальності кожної з них, уточнення цілей, вибір політичних альтернатив та оцінка результатів політики).

Сприяння взаємодії (створення структур для планування в громаді та ухвалення рішень, висування лідерів, формування групової згуртованості, мобілізація енергії та полегшення зв'язків, обговорення умов та обмін думками між сторонами, залученими до діяльності щодо вирішення проблеми).

Тема 7. Завдання й функції соціального працівника у громаді

Головні завдання соціального працівника у громаді: розвиток надомних, денних послуг та служб тимчасового догляду; підтримка доглядальників; координація послуг; забезпечення раціонального використання коштів тих, хто оплачує послуги у громаді.

Функції соціального працівника у громаді: медіатор, фасилітатор, агент з питань соціальних змін, менеджер, експерт, лідер чи секретар групи тощо. Участь у роботі громади кваліфікованих соціальних працівників, активістів громади, волонтерів різних соціальних служб і програм.

IV. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Теорія соціальної роботи

Основна:

1. Andrews J. The Inclusive Classroom. Educating Exceptional Children / J. Andrews, J. Lupart. – The University of Calgary: Nelson. Thomson Learning. 561 p.
2. Андрієнко І. С. Правове регулювання державних соціальних допомог малозабезпеченим особам в Україні. Трудове право, право соціального забезпечення. Львів, 2010. № 2. С. 4-27.
3. Бутченко Т., Ярошенко О. Вступ до соціальної роботи: навчальний посібник. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2014. 120 с.
4. Капська А. Й., Завацька Л. М., Грищенко С. В. Технології соціальної роботи в зарубіжних країнах: навчальний посібник. Київ : Видавничий дім «Слово», 2011. 244 с.
5. Капська А. Соціальна робота: технологічний аспект. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 352 с.
6. Ковчина І. М. Сучасні технології соціальної роботи за кордоном : навч.-метод. посібник. Київ. ОЛДІ-ПЛЮС, 2011. 95 с.
7. Кубіцький С. О. Історія соціальної роботи в зарубіжних країнах : навчальний посібник. Київ : ДАКККіМ, 2009. 228 с.
8. Лукашевич М., Туленков М. Соціологія загальний курс: підручник. Київ : Каравела, 2014. 456 с.

9. Поліщук В. А. Професійна підготовка фахівців соціальної сфери : зарубіжний досвід : посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. 184 с.
 10. Попович Г. М. Соціальна робота в Україні і за кордоном : навчально- методичний посібник. Ужгород : Гражда, 2010. 134 с.
 11. Семигіна Т., Мигович І. Вступ до соціальної роботи: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Академвидав, 2015. 304 с.
 12. Тюття Л., Іванова І. Соціальна робота: Теорія і практика. Київ : ВМУРОЛ «Україна», 2014. 408 с.
 13. Шахрай В. Технології соціальної роботи. навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2016. 464 с.
- Додаткова:**
1. Гошовська В. Соціальна держава : типи, сутність, зміст. Вісн. НАДУ. 2007. № 3. С. 259-265.
 2. Гриненко А. М. Соціальна політика: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. Київ : КНЕУ, 2013. 309 с.
 3. Зверев І. Д. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. 2-ге видання. Київ, Сімферополь : Універсум, 2013. 536 с.
 4. Зименкова Е. Р. Сравнительная характеристика и принципы построения моделей социальной политики за рубежом: Трансформационные процессы и экономический рост в современной России. Москва : МГИМ, 2013. С. 215-217.
 5. Пищуліна О. М., Лавриненко С. І., Жаліло Я. А., Покришка Д. С. : Україна як соціальна держава : гасло для політичної конкуренції чи шлях до солідаризації суспільства / за заг. ред. Є. Воротіна. Київ : НІСД, 2018. 42 с.
 6. Поліщук В. А., Бартош О. П., Горішна Н. М., Лещук Г. В., Пришляк О. Ю. Соціальна робота : підручник. Тернопіль : ВАТ ТВПК «Збруч», 2010. 330 с.
 7. Семигіна Т. В. Моделі соціальної політики економічно розвинутих країн : історія та сучасний розвиток. Київ : НАДУ, 2017. 27 с.
 8. Семигіна Т. В. Порівняльна соціальна політика: навчальний посібник. Київ : МАУП, 2015. 276 с.

Методика і технологія соціальної роботи

Основна:

1. Andrews J. The Inclusive Classroom. Educating Exceptional Children / J. Andrews, J. Lupart. – The University of Calgary: Nelson. Thomson Learning. 561 p.
2. Андрієнко І. С. Правове регулювання державних соціальних допомог малозабезпеченим особам в Україні. *Трудове право, право соціального забезпечення*. Львів, 2010. № 2. С. 4-27.
3. Бутченко Т., Ярошенко О. Вступ до соціальної роботи : навчальний посібник. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2014. 120 с.
4. Капська А. Й., Завацька Л. М., Грищенко С. В. Технології соціальної роботи в зарубіжних країнах: навчальний посібник. Київ : Видавничий дім «Слово», 2011. 244 с.
5. Капська А. Соціальна робота: технологічний аспект. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 352 с.
6. Ковчина І. М. Сучасні технології соціальної роботи за кордоном : навч.-метод. посібник. Київ. ОЛДІ-ПЛЮС, 2001. 95 с.
7. Кубіцький С. О. Історія соціальної роботи в зарубіжних країнах : навчальний посібник. Київ : ДАКККіМ, 2009. 228 с.
8. Лукашевич М., Туленков М. Соціологія загальний курс: підручник. Київ : Каравела, 2014. 456 с.
9. Поліщук В. А. Професійна підготовка фахівців соціальної сфери : зарубіжний досвід : посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. 184 с.

10. Попович Г. М. Соціальна робота в Україні і за кордоном : навчально- методичний посібник. Ужгород : Гражда, 2010. 134 с.

11. Семигіна Т., Мигович І. Вступ до соціальної роботи: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Академвидав, 2015. 304 с.

12. Тюття Л., Іванова І. Соціальна робота: Теорія і практика. Київ : ВМУРОЛ «Україна», 2014. 408 с.

Додаткова:

1. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка: в схемах і таблицях. - К.: Логос, 2003.

2. Богданов С. Соціальний захист інвалідів. - К.: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2002.

3. Гошовська В. Соціальна держава : типи, сутність, зміст. Вісн. НАДУ. 2007. № 3. С. 259-265.

4. Гриненко А. М. Соціальна політика : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. Київ : КНЕУ, 2003. 309 с.

5. Гриненко А.М. Соціальна політика: Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни. -- К.: КНЕУ, 2003.

6. Діти "групи ризику": психологічні, соціальні та правові аспекти. - К.: Київська міська державна адміністрація, Служба у справах неповнолітніх, 2001.

7. З досвіду роботи Сарненської райдержадміністрації Рівненської області по реалізації державної політики стосовно сім'ї, жінок, молоді та дітей: Методичні матеріали. - К.: Держаний інститут проблем сім'ї та молоді, 2002.

8. Зайцева НА., Кукушин В.С., Ларин Г.Г., Румега НА., Шатохина В.И. Коррекционная педагогика / Под ред. В.С.Кукушина. - Ростов н/Д.: Издательский центр "МарТ", 2002.

9. Запобігання і протидія насильству в сім'ї: Методичні рекомендації для соціальних працівників. - К.: ДЦССМ, 2004.

10. Зверев І. Д. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. 2-ге видання. Київ, Сімферополь : Універсум, 2013. 536 с.

11. Зименкова Е. Р. Сравнительная характеристика и принципы построения моделей социальной политики за рубежом: Трансформационные процессы и экономический рост в современной России. Москва : МГИМ, 2003. С. 215-217.

12. Иванов В.Н., Патрушев В.И., Галиев Г.Т. Инновационные социальные технологии устойчивого развития: Уч. пособие. - Уфа: ООО "ДизайнПолиграф-Сервис", 2003.

13. Краснова О.В., Лидерс А.Г. Социальная психология старения: Уч. пособие. - М.: Изд.центр "Академия", 2002.

14. Папська АЙ. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю. - К.: УДЦССМ, 2001.

15. Пищуліна О. М., Лавриненко С. І., Жаліло Я. А., Покришка Д. С. : Україна як соціальна держава : гасло для політичної конкуренції чи шлях до солідаризації суспільства / за заг. ред. Є. Воротіна. Київ : НІСД, 2008. 42 с.

16. Поліщук В. А., Бартош О. П., Горішна Н. М., Лещук Г. В., Пришляк О. Ю. Соціальна робота : підручник. Тернопіль : ВАТ ТВПК «Збруч», 2010. 330 с.

17. Семигіна Т. В. Моделі соціальної політики економічно розвинутих країн : історія та сучасний розвиток. Київ : НАДУ, 2007. 27 с.

18. Семигіна Т. В. Порівняльна соціальна політика: навчальний посібник. Київ: МАУП, 2005. 276 с.

Право соціального забезпечення

Основна:

1. Право соціального забезпечення в Україні : підручник / О. М. Ярошенко, Г. О. Барабаш, Н. М. Вапнярчук та ін. ; за ред. О. М. Ярошенка. – 4-те вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2015. – 458 с.

2. Право соціального забезпечення: навч. посіб. / авт.: С. М. Прилипко, Г. С. Гончарова, В. В. Юровська, О. О. Конопельцева; за заг. ред. В. В. Жернакова. – Х.: Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2013. – 126 с.

3. Право соціального забезпечення [Текст] : підручник / за ред. П. Д. Пилипенка. – 2-ге вид. – К., 2008. – 504 с.

4. Право соціального забезпечення. Загальна частина : навчальний посібник /Б. І. Сташків. – Чернігів : ПАТ "ПВК "Десна", 2016.- 692 с.

5. Право соціального забезпечення України: підруч. [для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.] / за ред. Пилипенко П.Д. 3-тє вид., переробл. і доповн. – К.: Ін Юре, 2010. – 504 с.

Додаткова:

1. Право соціального забезпечення в Україні : підручник / Т. А. Занфірова, М. І. Іншин, С. М. Прилипко та ін. ; за заг. ред. Т. А. Занфірової, С. М. Прилипка, О. М. Ярошенка. – 2-ге вид. перероб. і доп. – Харків : ФІНН, 2012. – 640 с.

2. Право соціального забезпечення України : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / П. Д. Пилипенко, В. Я. Бурак, С. М. Синчук та ін. ; за ред. П. Д. Пилипенка. — 4-те вид., переробл. і доповн. — К. : Ін Юре, 2014. — 480 с.

3. Андріїв В.В. Страхові допомоги у системі загальнообов’язкового державного соціального страхування /В.В. Андріїв// Порівняльно-аналітичне право.- 2013.-№ 2.

4. Аркатов Я.А. Основні суттєві ознаки загальнообов’язкового державного медичного страхування/Я.А. Аркатов// Право та інновації.-2014.-№ 4(8).

5. Бориченко К.В. Соціальний захист сімей із дітьми за законодавством України: автореф. дис... канд.. юрид. наук:12.00.05/К.В. Бориченко.-Одеса, 2015.

6. Право соціального забезпечення в Україні : підручник / Т.А. Занфірова, М.І. Іншин, С.М. Прилипко та ін.: за ред. Т.А. Занфірової, С.М. Прилипка, О.М. Ярошенко.-2-ге вид.-/Х.:ФІНН,2012.

7. Кузьменко С.Г. Аналіз сучасних форм соціального захисту населення/С.Г. Кузьменко// Університетські наукові записки.-2012.-№ 3(43).- 426 с.

8. Лупина О.М. Організаційно-правові форми соціального забезпечення громадян у зв’язку з хворобою /О.М. Лупина// Право і безпека.-2013.-№ 1(48).

9. Колеснік – Омельченко Т.В. Роль принципів соціального забезпечення у правовому регулюванні з пенсійного забезпечення громадян України/ Т.В. Колеснік-Омельченко// Форум права. – 2011. - № 1. –483 с.

10. Корнева П.М. Щодо механізму реалізації принципу справедливості в соціальному забезпеченні/ П.М. Корнева// Часопис Київського університету права. – 2015. – № 1.

11. Корнева П.М. Місце принципу справедливості серед принципів права соціального забезпечення/ П.М. Корнева// Держава і право. Юридичні і політичні науки: зб. наук. праць. – Київ, 2014. – Вип. 64. –264 с.

12. Кулачок-Тітова Л.В. Соціальна справедливість як основоположний принцип права соціального забезпечення/ Л.В. Кулачок-Тітова// Вісник Харківського національного ун-ту ім. В.Н. Каразіна. Серія: Право. – 2013. - № 1082, вип. 16.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 р.

2. Основи законодавства України про загальнообов’язкове державне соціальне страхування №16/98-ВР від 14.01.98 р.

3. Закон України “Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії” №2017-III від 05.10.2000 р.

4. Закон України “Про прожитковий мінімум” №966-XIV від 15.07.99 р.

5. Закон України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” №1058-IV від 09.07.2003р.

6. Закон України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності” №1105-XIV від 23.09.1999 р.

7. Закон України "Про пенсійне забезпечення" №1788-XII від 05.11.91 р.
8. Закон України "Про недержавне пенсійне забезпечення" №1067- IV від 09.07.2003 р.
9. Закон України "Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні" №875-XII від 21.03.91 р.
10. Закон України "Про основні принципи соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні" №3721-XII від 16.12.93 р.
11. Кодекс Законів про працю. Затверджується Законом Української РСР від 10 грудня 1971 р. № 322-УІІ.
12. Закон України "Про пенсійне забезпечення" від 5 листопада 1991 р. № 1788-XII .
13. Закон України "Про зайнятість населення" від 1 березня 1991 р. № 803-XII
14. Основні напрями реформування пенсійного забезпечення в Україні. Схвалено Указом Президента України від 13 квітня 1998 р. № 291/98.
15. Про соціальні послуги. Закон України від 19 червня 2003 року № 966-IV.
16. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Закон України від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV.
17. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття. Закон України від 2 березня 2000 року № 1533-III.
18. Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам. Закон України від 16 листопада 2000 року № 2109-III.
19. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям. Закон України від 1 червня 2000 року № 1768-III.
20. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Закон України від 14 січня 1998 року № 16/98-ВР.
21. Концепція соціального забезпечення населення України / затв. Постановою ВР України №3758-XII від 21.12.93 р.
22. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 №2456 -VI;
23. Закон України «Про Державний бюджет України» на поточний бюджетний рік від 07.12.2017 № 2246 - VIII;
24. Закон України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 28.02.1991 № 796-XII;
25. Закон України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні» від 17.04.1991 № 962-XII;
26. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII;
27. Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» від 20.12.1991 №2011-XII;
28. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992 №2694-XII;
29. Основи законодавства України про охорону здоров'я від 19.11.1992 №2801-XII;
30. Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» від 21.11.1992 №2811-XII;
31. Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 №3551-XII;
32. Закон України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні» від 16.12.1993 №3722-XII;
33. Закон України «Про державну службу» від 10.12.2015 № 889-VIII.
34. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 №108/95;
35. Закон України «Про відпустки» від 15.11.1996 №504/96-ВР;
36. Закон України «Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів Національної поліції і деяких інших осіб та їх соціальний захист» від 24.03.1998 №203/98-ВР;
37. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» від 23.09.1999 №1105-XIV;
38. Закон України «Про жертви нацистських переслідувань» від 23.03.2000 № 1584-III;

39. Закон України «Про пенсії за особливі заслуги перед Україною» від 01.06.2000 №1767-III;

40. Закон України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» від 1.06.2000 №1768-III;

41. Закон України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю» від 16.11.2000 року №2109-III;

42. Закон України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 №2402-III;

43. Закон України «Про соціальні послуги» від 19.06.2003 №966-IV;

44. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 №1058-IV;

45. Закон України «Про поховання та похоронну справу» від 10.07.2003 №1102;

46. Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» від 06.10.2005 № 2961-IV;

47. Закон України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» від 11.12.2003 №1382-IV;

48. Закон України «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю» від 18.05.2004 №1727-IV;

49. Закон України «Про соціальний захист дітей війни» від 18.11.2004 №2195-IV;

50. Закон України «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей» від 02.06.2005 №2623 ;

51. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 05.04.2007 №877-V;

52. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 №2464-VI;

Інформаційні ресурси:

1. Поняття права соціального забезпечення: теоретичні аспекти
<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/7931/1/%D0%9F%D0%9E%D0%9D.pdf>

2. Теоретичні аспекти формування системи соціального захисту населення
<http://academy.gov.ua/ej/ej3/txts/SOCIALNA/01-BICHKOV.pdf>

3. Право соціального забезпечення як самостійна галузь права в національній правовій системі України <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/3/23.pdf>

4. Соціальне забезпечення громадян: сучасний стан та перспективи розвитку
<http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/5/126.pdf>

5. Соціальний захист і соціальне забезпечення в умовах євроінтеграції України: окремі аспекти <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/viewFile/119583/114133>

6. Соціальна сфера – реформи в дії

<https://www.kmu.gov.ua/ua/news/socialna-sfera-reformi-v-diyi>

Місцеве самоврядування і соціальна робота

Основна

1. Безпалько О.В. Соціальна робота в громаді: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 176 с.

2. Беркович Е. Местное самоуправление: предмет надзора / Е. Беркович // Законность. – 2004. – 11. – С. 9-10.

3. Біленчук П.Д., Кравченко В.В., Підмогильний М.В. Місцеве самоврядування в Україні (муніципальне право). – К.: Атака, 2000. – 304с.

4. Васильев В.И. Местное самоуправление. – М., 1999.

5. Колодій А.М., Олійник А.Ю. Державне будівництво і місцеве самоврядування.: Навчальний посібник / А.М. Колодій, А.Ю. Олійник. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – 504 с.

6. Лазор О.Д. Служба в органах місцевого самоврядування : Науково-практичний коментар до закону України; Навч. посібник / О.Д. Лазор, О.Я. Лазор. – 2-е вид. – К. : Дакор, 2007. – 424 с. – Публічна служба.

7. Семигіна Т. В. Робота в громаді : практика й політика. – К. : Вид. дім «КМ Академія»,

2004. – 180 с.

Законодавчі акти

1. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 09.04.1999 р.
2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»: Науково-практичний коментар. К.: Ін-т законодавства ВР України, 1999. – 397 с.
3. Закон України «Про статус депутатів місцевих рад» від 11.07. 2002 р.
4. Закон України «Про органи самоорганізації України» від 11.07.2001 р.
5. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30.

Додаткова:

1. Бакин М.А., Шапиро Л.В. О местных сообществах и местном самоуправлении // Полития. - 2003-2004 (зима). – №4.
2. Воловодова Е., Касперович А. О социокультурной специфике субъектности территориальной общины: организационный аспект // Социология: теория, методы, маркетинг. - №1. - 2004. - С.103-119.
3. Громада як осередок соціальної роботи з дітьми та сім'ями: Метод, матеріали для тренера / О.В.Безпалько та інші; Під заг. ред. І.Д.Звереві. - К.: Наук, світ, 2004. - 69с.
4. Емельянов Н.А. Местное самоуправление: проблемы, поиски, решения. – М.-Тула, 1997.
5. Європейська хартія місцевого самоврядування // Місцеве та регіональне самоврядування в Україні. – Вип. 1-2(6-7). – К., 1994.
6. Местное самоуправление (управление) в зарубежных странах : Учеб.пособие для вузов / Под ред.А.С.Прудникова. – М. : ЮНИТИ, 2007. – 272 с. – (ил.). – Профессиональное образование:Юриспруденция.
7. Местное самоуправление : энциклопедия / под общ. ред. В. Б. Зотова ; Российская муниципальная академия. – Ростов н/Д : Феникс, 2010. – 912 с. – (Закон и общество).
8. Местное самоуправление. Основы системного подхода / Под. ред. А.Е.Когута, В.А.Гневко. – СПб, 1997.
9. Местное самоуправление: проблемы, противоречия, перспективы. / Под ред. Винника Н.В., Рыженкова С.И. – М., 1998.
10. Основные теории местного самоуправления: происхождение и развитие: Обзор. – М., 1996.
11. Пейн М. Община как основа социальной политики и социальной идеи // Взаимосвязь социальной работы и социальной политики. - М.: Аспект Пресе, 1997. - С.44-62.
12. Семигіна Т. Робота в громаді як складова діяльності соціального працівника / Т. Семигіна // Соціальна робота і соціальна політика. – 2001. – №4.
13. Соціальна робота в територіальній громаді м. Києва: досвід 2004 року. Нариси практиків /Під ред К.С.Шендеровського, І.Я.Ткач, К.В.Савченко. – к: КМЦССМ, 2004. – 217 с.
14. Спергел И. Территориальная община: эволюция // Энциклопедия социальной работы. В 3-х томах.- М., 1994.- Т. 3.- С. 315-320.
15. Чихладзе Л.Т. Местное самоуправление и местное управление: концептуальный взгляд со стороны / Л.Т. Чихладзе // Право и политика. – 2004. – №7. – С. 56-63.
16. Ясінська Н. В. Соціальна робота в громаді : місце в системі соціального захисту / Н. В. Ясінська // Вісник ОНУ. Сер. «Соціологія і політичні науки» – Вип.14. – С. 67- 74.

Інформаційні ресурси

1. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/>
2. <http://www.nads.gov.ua/control/uk/index>

Голова фахової атестаційної комісії

(підпис)

(О.С. Сорокіна)

(ініціали та прізвище)